

COALITIEAKKOORD 2022-2026

Zorgzaam Duurzaam Koersvast!

SGP **CDA** **VVD**

Inleiding

De kiesgerechtigde inwoners van Neder-Betuwe brachten op 16 maart 2022 hun stem uit voor de leden van de gemeenteraad. Zij kozen daarmee de vertegenwoordigers in de raad die een bepaald beleid voor ogen staat.

De uitslag laat de behoefte zien aan voortzetting van het beleid dat is neergezet in de periode 2018-2022. Het is voor SGP, CDA en VVD een stimulans om de samenwerking die in de afgelopen vier jaar is opgebouwd voort te zetten. Wij gaan de komende vier jaar aan de slag met de onderwerpen die de inwoners het meest na aan het hart liggen en die een gerichte aanpak vragen.

Het motto voor de komende jaren is zorgzaam – duurzaam – koersvast!

Zorgzaam

Samen zetten wij ons in voor een *zorgzame* samenleving waarin de inwoners omzien naar elkaar. Wij zetten ons in voor alle inwoners, in al hun diversiteit. Wij zijn er voor iedereen, van oud tot jong, ongeacht geloofsachtergrond, geaardheid, afkomst, eventuele beperkingen en met welke idealen dan ook. Wij zetten ons in voor een respectvolle samenleving.

Duurzaam

Wij gaan voor een gemeente die *duurzaam* is. In dit coalitieakkoord staan voorstellen hiervoor met de intentie dat ze ten goede komen aan alle inwoners van Neder-Betuwe. Zo nemen we onder meer maatregelen om energielasten blijvend omlaag te brengen. Hiervoor reserveren we minimaal 3 miljoen euro.

Koersvast

Wij gaan voor doorontwikkeling van beleid en uitvoering. Wij zijn voorspelbaar in het handelen richting inwoners en gaan voor een structureel sluitende begroting en een verantwoorde belastingdruk. *Koersvast* betekent ook het koesteren van de principes die ten grondslag liggen aan het politieke handelen.

We hebben vooruitlopend op dit coalitieakkoord gesproken met alle partijen uit de Neder-Betuwse raad. We bedanken in het bijzonder de ChristenUnie en de PvdA, die ons hebben voorzien van input voor het coalitieakkoord. Waar mogelijk hebben we die verwerkt in dit coalitieakkoord.

U begrijpt, er is genoeg te doen! Het is onze intentie om voortvarend van start te gaan om onze gemeente leefbaar te houden en nog aangenamer te maken. In het besef dat velen met ons bidden om Gods zegen voor het ontvangen van wijsheid en gezondheid om dienstbaar te mogen zijn aan de gemeente en de samenleving van Neder-Betuwe.

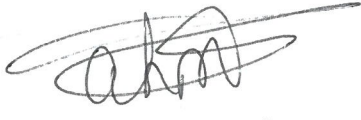
Opheusden, 29 april 2022

SGP
Nees van Wolfswinkel

CDA
Martin Hommersom

VVD
Laurys Bennink

PROGRAMMA 1

Bestuur en burger

Gemeente Neder-Betuwe is een mooie, groene plattelandsgemeente met ruim 25.000 inwoners. Voor hen zetten wij ons graag in, voor alle inwoners in al hun diversiteit. Wij zijn er voor iedereen, van oud tot jong, ongeacht geloofsachtergrond, geaardheid, afkomst, eventuele beperkingen en met welke idealen dan ook. De samenleving van Neder-Betuwe vormen wij samen, wij zorgen voor elkaar en dat doen wij met respect. Ieder mens is uniek en ieder mens is gelijkwaardig. Discriminatie of achterstelling tolereren wij niet. In Neder-Betuwe doet iedereen ertoe en doet iedereen mee.

Onze samenleving is schatplichtig aan een lange historie die met name is bepaald door onze joods-christelijke traditie. Voor ons is deze traditie en de hiermee verbonden normen en waarden een belangrijk ijkpunt. In dat kader worden in Neder-Betuwe publieke elementen gebruikt voor de (beleids-)doelen waarvoor ze bedoeld zijn. Wij gaan voor wat ons verbindt en voor datgene dat de sociale veiligheid van onze inwoners waarborgt. Zo gebruiken wij een vlag alleen om een gebied aan te duiden, bijvoorbeeld ter gelegenheid van de ontvangst van binnen- en buitenlandse gasten.

Wij staan voor uitdagingen die we alleen succesvol kunnen aanpakken als hiervoor een breed draagvlak bestaat bij de inwoners. Daarom werken wij samen met organisaties, verenigingen en bedrijven. De opgaven waarvoor wij staan houden niet altijd op bij onze gemeentegrenzen. Daarom werken wij graag nauw samen met onze buurgemeenten en als dat nodig is ook met gemeenten en organisaties op regionaal en provinciaal niveau. Neder-Betuwe heeft een stevige positie in de regio en die houden wij graag; een reden om waar nodig een actieve rol te blijven nemen in het belang van de gemeente Neder-Betuwe én de regio.

Communicatie en participatie

De overheid en dus de gemeente is er voor de burger. Wij moeten als gemeente daarom inwoners actief informeren, hen wijzen op de rechten en plichten en transparant zijn over ons beleid. Wij bevorderen actief de interactie tussen de inwoners en de gemeente en zo mogelijk de interactie tussen de inwoners onderling. Dit verrijkt de gemeenschap en zorgt voor draagvlak van plannen. Dit geldt bij de uitvoering van onze primaire taken maar ook voor de communicatie in bijzondere tijden als de coronaperiode en bij de opvang van Oekraïense vluchtelingen.

Communicatie en participatie moet een goede besluitvorming ten goede komen. Participatietrajecten zijn bedoeld om meningen te peilen en draagvlak te creëren, om uiteindelijk een goed afgewogen besluit te kunnen nemen. Het gaat er dus niet om dat de wensen van een meerderheid van degenen die wij raadplegen automatisch doorslaggevend zijn.

Het voorgaande betekent dat de gemeente:

- haar inwoners tijdig, actief en toereikend informeert over beleid, rechten en plichten en voorgenomen activiteiten;
- voor haar communicatie de passende communicatiekanalen kiest (digitaal of analoog) en de daarbij behorende taal en toon;
- maatwerk levert voor de onderscheiden doelgroep(en);
- ervoor zorgt dat de gemeentelijke informatie goed en eenvoudig toegankelijk en vindbaar is voor alle inwoners (onder meer op de gemeentelijke website);
- de inwoners actief betreft of vraagt om te participeren bij gemeentelijke initiatieven en daarbij helder is over het doel van de participatie.

Een gezonde, toekomstbestendige organisatie

Wij zijn gebaat bij een goed bemenste ambtelijke organisatie, die berekend is op haar taak en de inwoners met respect tegemoet treedt. Het belang van een goed functionerende overheid is in coronatijd onomstotelijk aangetoond.

Wij willen bijdragen aan een gezonde en professionele organisatiecultuur binnen de ambtelijke organisatie om de kwaliteit van het beleidswerk en de dienstverlening voortdurend te verbeteren, de continuïteit te borgen en een doelmatige bedrijfsvoering zeker te stellen. De kwaliteit van de huidige gemeentelijke organisatie willen we behouden en versterken.

De vaste organisatie moet in staat zijn de kerntaken van de gemeentelijke overheid zelfstandig uit te voeren. Voor de overige werkzaamheden kiezen we, waar mogelijk en wanneer dat efficiënt is, voor een flexibele schil (zoals via inhuur). Wij stimuleren projectmatig en programmatisch werken.

Intergemeentelijke en regionale samenwerking

De komende jaren blijft Neder-Betuwe een zelfstandige gemeente, omdat dit voor onze inwoners en ondernemers het beste is. Een kleine compacte overheid die dicht bij de burger staat, zorgt voor herkenbaar bestuur. Daarbij blijft een goede samenwerking met buurgemeenten, de regio en andere verbonden partijen nodig. Ook de komende jaren zetten we ons daarom in voor een goede samenwerking en willen we voorloper blijven bij het ontwikkelen en benutten van kansen in de regio.

Benutten gelden hogere overheden en overige instellingen

Onze gemeente heeft veel ambities en diverse grote projecten in ontwikkeling. Het realiseren ervan sluit veelal aan bij de ambities en programma's van andere overheden (Provincie, Rijk en Europa). Wij zetten ons in voor het binnenhalen van beschikbare subsidiegelden en vervolgens voor het doelmatig benutten ervan, zolang de administratieve last daarvan acceptabel is en de subsidie dus niet meer kost dan die oplevert. De komende jaren maken we beter inzichtelijk wat we hiermee hebben bereikt. Bij de ontwikkeling van beleid en het uitvoeren van projecten besteden we aandacht aan een goede inbedding van eventuele mogelijkheden via andere overheden en waarop we een beroep kunnen doen voor beschikbare middelen.

Procedures en vergunningen

Een verantwoorde uitvoering van beleid, wetgeving en regelingen stelt eisen aan de uitvoering; dat vertaalt zich onder meer in procedures en vergunningen. Het is belangrijk dat wij ons periodiek afvragen of de bestaande procedures en dergelijke nog bijdragen aan een goede en rechtvaardige uitvoering. Bij aanpassing of bij nieuwe procedures stellen we expliciet de vraag naar nut en noodzaak.

Informatiebeveiliging

Een stabiele en robuuste ICT is een belangrijke randvoorwaarde voor een goed functionerende gemeentelijke organisatie en voor een betrouwbare en veilige digitale dienstverlening aan inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. Onze gemeentelijke ICT-infrastructuur moet aanpassingsvermogen hebben (adaptief zijn) voor de veranderende behoeften van de eigen organisatie. De kwetsbaarheid voor inbreuk van buitenaf op kwaliteit en continuïteit van de systemen moeten we te allen tijde voorkomen – bij ons én bij de partners die met of voor ons taken uitvoeren.

We blijven ons daarom inzetten voor:

- het toereikend opvolgen en implementeren van de beveiligingsrichtlijnen vanuit het Rijk (Baseline Informatiebeveiliging Overheid – bio-overheid.nl);
- het aantoonbaar vergroten van de kwaliteit van technisch en functioneel beheer, met als doel een goedkeurende verklaring hierover van de accountant bij het rapport over het gemeentelijk jaarverslag;
- gebruik van bewezen cloudoplossingen voor applicaties;
- verantwoord sourcingsbeleid;
- een snelle, betrouwbare en gestandaardiseerde lokale ICT-voorziening;
- een goede informatiebeveiliging: persoonsgegevens en andere vertrouwelijke informatie kan veilig worden ontsloten, verwerkt en bewaard;
- periodieke training (digi-bewustwording) van eigen en ingehuurd medewerkers, (burger-)raadsleden en bestuurders.

Opvang van mensen in nood

Herhaaldelijk wordt een beroep gedaan op de gemeenten en haar inwoners om mensen in nood op te vangen. Het betreft reguliere asielzoekers en vluchtelingen. De gemeente ondersteunt mensen in nood en stimuleert en faciliteert waar nodig particuliere initiatieven om vluchtelingen op te vangen. Als het Rijk een beroep op ons doet, zijn we bereid ons in te zetten voor het bieden van een veilige plek aan vluchtelingen.

PROGRAMMA 2

Openbare orde en veiligheid

In Neder-Betuwe is het fijn wonen en leven. Om in vrijheid te kunnen leven is veiligheid een belangrijke voorwaarde. Het gaat hierbij zowel om de harde cijfers als het gevoel van veiligheid. Zo daalt de kleine criminaliteit in onze gemeente, maar zien we een toename van de ondermijnende criminaliteit. Om onze veiligheid te versterken zetten wij in op het tegengaan van ondermijning, het versterken van onze politiecapaciteit, het voorkomen en bestrijden van mensenhandel en het tegengaan van uitbuiting van arbeidsmigranten.

De zondagsrust

Wij streven naar het voorkómen van een '24/7-economie' binnen de gemeente. We beschouwen de zondag als dag van rust, bezinning en ontspanning. Dit uit zich in:

- het gesloten zijn en blijven op zondag van winkels;
- voortzetting van het huidige beleid rond evenementen op zondagen of christelijke feestdagen;
- geen werkzaamheden op zondag aan infrastructurele projecten; wanneer werkzaamheden gepland zijn door hogere overheden, dan vragen wij proactief en waar nodig reactief aandacht voor onze wens om dat niet op zondag te doen.

Tegengaan alcoholgebruik en verdovende middelen

We zetten ons huidige beleid over alcohol en verdovende middelen voort. Wij wensen een onderzoek naar de inzet van het IJslandse model in onze gemeente. Dit preventiemodel richt zich op een positieve leefomgeving van jongeren (12-18 jaar) zodat ze gezond, veilig en kansrijk opgroeien zonder middelengebruik.

Daarnaast zetten wij ons in voor een betere handhaving van de leeftijdsgrenzen en openingstijden van gelegenheden waar drank wordt verkocht en gebruikt. Denk in dit verband aan sport- en bedrijfskantines. Wij benaderen bedrijven en verenigingen hierover actief met onder meer een open brief. Hierbij vragen wij ook aandacht voor het tegengaan van het gebruik van (verslavende) synthetische, hard- en softdrugs (XTC, cocaïne, wiet, lachgas, et cetera).

Politie

Wij zetten in op het bevorderen van orde en veiligheid voor onze inwoners. Wij willen het gevoel van veiligheid samen met de inwoners vergroten. Dat willen wij verwezenlijken door:

- de inzet van een vijfde wijkagent, conform de nationale norm van één agent op 5.000 inwoners;
- het actief ondersteunen van buurtpreventie door goed functionerende buurt- en appgroepen;
- de landelijke trend te volgen rond het afsteken van vuurwerk en vooralsnog geen eigen beleid te ontwikkelen voor een vuurwerkverbod.

Wij zetten in op het hard, realistisch en effectief bestrijden van **ondermijning** en het verminderen van de overlast die dat veroorzaakt door:

- de actieve aanpak van productielocaties voor verdovende middelen (hennepkwekerijen, synthetische drugslaboratoria, et cetera) en door monitoring van leegstaande huizen, schuren en bedrijfspanden;
- het verhogen van de digitale weerbaarheid van onze samenleving.

Brandweer

De brandweer is een belangrijke schakel in de zorg voor en veiligheid van onze inwoners. De komende jaren streven we naar het behoud van een goed functionerende (vrijwillige) brandweer. Hiervoor richten we ons met name op:

- het behoud van de huidige korpsen en hun capaciteit;
- het stimuleren van het behouden van de jeugdbrandweer door te zorgen voor faciliteiten om de bestaande belangstelling voor en de toekomstige aanwas van de jeugdbrandweer te ondersteunen.

Ambulance

De ambulance behoort niet tot het takenpakket van de gemeente. Wij blijven ons evenwel inzetten voor betere aanrijtijden – minimaal binnen de normtijd – waar dit nog niet het geval is in sommige van onze dorpen. Wij realiseren ons dat een tijdige aanrijtijd en een kwalitatief hoogwaardige ambulancedienst onmisbaar is voor de gezondheid van onze inwoners.

Mensenhandel en uitbuiting van arbeidsmigranten

Wij attenderen onze inwoners en ondernemers erop alert te zijn op signalen en uitingen van mensenhandel en arbeidsuitbuiting; wij stimuleren dat zij hierover de bevoegde autoriteiten actief informeren. Wij willen mensenhandel en arbeidsuitbuiting op deze wijze actief tegengaan. Hiervoor versterken wij de samenwerking met de bedrijven.

Toezicht en handhaving leefbaarheid in de openbare ruimte

Sinds enkele jaren zet de gemeente buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) in voor toezicht en handhaving in de openbare ruimte. Het is belangrijk dat er voldoende integraal boa-toezicht is, zodat de openbare ruimte veilig en leefbaar blijft en vrij is van alcohol-, drugs- en geluidsoverlast. Het is niet wenselijk dat overtredingen onder de radar blijven. Daarom evalueren wij hoe de inzet van boa's in de afgelopen jaren heeft bijgedragen aan de leefbaarheid in onze dorpen en het buitengebied. Op basis daarvan bepaalt de raad de prioriteiten voor het boa-toezicht in de komende jaren.

PROGRAMMA 3

Fysieke leefomgeving

De openbare ruimte in onze gemeente Neder-Betuwe vraagt om een samenhangende aanpak. Het openbaar groen moet de allure hebben van een Europees laanboomcentrum zoals wij ons profileren. Wij doen dit samen met de inwoners en ondernemers. Wij voeren een actief faciliterend klimaat- en energiebeleid. Wij staan voor een verantwoord gebruik van windenergie. Het huizenaanbod in onze gemeente moet voor de inwoners toegankelijk en betaalbaar zijn. Het wegennet moet voor een goede ontsluiting van de dorpen zorgen en tevens de toename van nieuwe woon- en zorgvoorzieningen faciliteren. Het openbaar vervoer moet divers, frequent en betrouwbaar zijn. Samen pakken wij het zwerfafval aan.

Integraal beheer openbare ruimte (IBOR)

Door de openbare ruimte in samenhang te beheren kan de gemeente tegen acceptabele kosten een hogere kwaliteit van de openbare ruimte realiseren, uitgaande van de beleving van de inwoners en de lokale ondernemers. Het recent vastgestelde IBOR-plan borgt een effectieve en efficiënte inrichting en beheer van de openbare ruimte. Ter ondersteuning hiervan voeren we de volgende activiteiten uit:

- onderzoek naar het verbeteren van de kwaliteit van het openbaar groen tegen lagere beheerkosten; het beheer is nu belegd bij diverse partners en onderaannemers;
- kwaliteit en kwantiteit van het openbaar groen verbeteren, zodat het de ambitie van Neder-Betuwe als Europees laanboomcentrum ondersteunt;
- meer betrekken van lokale ondernemers en het onderwijs bij het ontwerp, de aanleg en het onderhoud van de openbare ruimte; het betekent zekerstellen van een representatief aanzien van de dorpen en bedrijventerreinen door op deze manier te werken: belevingsgericht.
- zorgen voor meer groene ruimte, vooral met bomen, in de (nieuwe) woonwijken;
- werken met een wijkgerichte, projectmatige aanpak van de groene ruimte in bestaande (oudere) woonwijken (onder andere ruimte voor babybomen).

Klimaat en duurzaamheid

De versterkte uitstoot van broeikasgassen (menselijk handelen) zorgt voor een stijging van de gemiddelde temperatuur op aarde. Dit leidt tot klimaatveranderingen waardoor onze gemeente voorbereid moet zijn op meer en extremere weersomstandigheden. Belangrijk is dat wij bovendien ons steentje bijdragen om – net als bij regionale en nationale initiatieven – de uitstoot van broeikasgassen te verminderen. We willen de volgende doelen bereiken in de komende jaren:

- a. verlagen van het energieverbruik – en daarmee de energielasten – van onze inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke partners;
- b. overschakelen van fossiele energiebronnen naar meer duurzame bronnen (waar mogelijk en economisch rendabel);
- c. versterking van het bewustzijn bij de inwoners van nut en noodzaak om duurzamer te leven;
- d. vergroten van circulariteit binnen de lokale samenleving.

Hiervoor ondernemen wij de volgende activiteiten:

- inzet voor de duurzame bestrijding van energiearmoede bij woningeigenaren, huurders en verenigingen;
- inzet voor het oplossen en verminderen van de knelpunten in het elektriciteitsnet; dit doen we door goede samenwerking met de bestaande netwerkbedrijven (Liander, Tennet), maar ook door het bevorderen van het lokaal opwekken van duurzame energie en het verbruik ervan; wij streven hierbij naar een betere balans door onder andere lokale opslag en distributie ('micro-grids');

- stimuleren van innovatie van de energietransitie, samen met lokale (en regionale) ondernemers en via een integrale benadering, om hun toekomstige energiebehoeften veilig te stellen;
- zorgen voor een passende infrastructuur van openbare laadpalen voor elektrisch vervoer, dit conform de vastgestelde Integrale laadvisie Neder-Betuwe 2022;
- uitvoeren van de vastgestelde Warmte-transitievisie (het uitvoeringsplan), de Klimaatnota 2021-2025 en de daarvan afgeleide doelstellingen voor de Regionale Energietransitie (RES);
- zorgen voor meer ruimte voor groen, met name bomen in (nieuwe) woonwijken;
- vaststellen van een 'Lokale Klimaatadaptatiestrategie' voor de aanpak van de grootste risico's; denk hierbij aan hittestress, wateroverlast en storm- en hagelschade;
- stimuleren van het hergebruik van verpakkingen (ook door minder gebruik te maken van wegwerpverpakkingen), de recycling van grondstoffen (onder andere door scheiding aan de bron) en het verminderen van restafval.

Windmolens op land

Het opwekken van duurzame energie via windturbines is in toenemende mate een beladen thema. Het belang van een duurzame energievoorziening is onomstreden. De recente problemen met de voorziening in gas en olie onderstrepen het belang van duurzame energie uit diverse bronnen. Voor een noodzakelijke energietransitie ontkomen wij - naar verwachting - niet aan de inzet van windturbines op land. Hiervoor is echter ondersteunend nationaal beleid nodig. Het Rijk is bezig met het opstellen van landelijke normen voor (de bouw van) windturbines. Wij volgen deze landelijke richtlijnen. De gemeente houdt vast aan het bestaande beleid dat opbrengsten voor minimaal vijftig procent ten goede moeten komen aan de lokale gemeenschap.

Goed wegennet

Wij hechten groot belang aan een veilig en goed onderhouden wegennet. Zo willen wij bijdragen aan de veilige ontsluiting van Opheusden en Ochten, het bevorderen van de verkeersveiligheid, het verbeteren van de verkeersdoorstroming en de aanpak van parkeren op doorgaande routes. Het 'Neder-Betuwe Verkeer- en Vervoerplan' is hierbij leidend.

Wij zetten ons de komende jaren in voor:

- goed begaanbare voetpaden, ook voor mensen met een rollator of in een rolstoel;
- veilige fietsroutes (naar onder meer de scholen), voor zover mogelijk ook buiten de bebouwde kom;
- een goede verbinding voor langzaam verkeer tussen Casterhoven en andere delen van het dorp Kesteren;
- het tegengaan van diverse vormen van overlast op de dijk door werkzaamheden gelijktijdig te laten plaatsvinden met de verzwaring van de Waalbandijk;
- een betere doorstroming op de A15;
- een snelle aanpak van de vernieuwing/verbreding van de Rijnbrug (en gelijktijdig betere door- en snelfietsroutes);
- een onderzoek naar een betere ontsluiting van Ochten-Oost en Ochten-Noord;
- de start en gefaseerde uitvoering van de randweg Opheusden;
- een betere ontsluiting van wijk Herenland in Opheusden.

Wonen

We zorgen voor een passend woningaanbod, zowel kwalitatief als kwantitatief. Daarbij faciliteren wij de bouw van duurzame en betaalbare woningen en herstellen we de balans tussen woningen voor de verschillende doelgroepen: starters, senioren, mindervaliden, mensen die beschermd wonen of anderszins kwetsbare inwoners, jongeren en gezinnen.

Verder streven we naar een passende huisvesting voor arbeidsmigranten en statushouders.

Concreet gaan we voortvarend uitvoering geven aan 'Wonen voor iedereen' - het Programma Wonen 2022-2030 Neder-Betuwe, dat begin 2022 is vastgesteld. Daarbij streven we naar:

- dertig procent sociale huurwoningen;
- een substantieel deel van de nieuwbouw voor één- of tweepersoonshuishoudens;
- het bevorderen van nieuwe innovatieve bouwmethoden;
- een bouwprijs die betaalbaar is voor starters;
- vijftig procent van de woningen voor eigen inwoners (koop en huur).

Begraafplaatsen

In januari 2022 is het begraafplaatsenbeleid van gemeente Neder-Betuwe opnieuw vastgesteld. De komende tijd onderzoeken we wat wel of niet mogelijk is wat betreft het, op een respectvolle manier, herverdelen van de ruimte op begraafplaatsen. Ook de gevolgen en de impact van eeuwigdurend grafrecht brengen we in kaart en onderzoek vindt plaats naar mogelijkheden van privatisering van de oude begraafplaatsen.

In overleg met onze Molukse inwoners voeren we in deze coalitieperiode de in 2021 unaniem aangenomen motie uit om de graven van de eerste generatie veteranen van het Koninklijk Nederlandsch-Indisch Leger (KNIL) een bijzondere status te verlenen.

Openbaar vervoer

Wij streven naar een goede bereikbaarheid van onze kernen. Daarvoor zijn betere aansluitingen nodig, zodat reistijden korter worden. Het openbaar vervoer, waaronder per spoor, is een provinciale verantwoordelijkheid waarin we regionaal samenwerken. Wij trekken daarom zoveel mogelijk op met de regiopartners om de belangen van onze inwoners te dienen met een divers, frequent en betrouwbaar openbaar vervoer. Wij streven naar korte reistijden naar de centrumgemeenten waar de voorzieningen aanwezig zijn waar onze inwoners gebruik van maken. Wij zetten ons ook in voor het behoud van goede en duurzame veerverbindingen.

Natuur, landbouw en stikstof

Onze agrariërs, zoals in de fruitteelt, boomkwekerij en de veeteelt, betalen een hogere rekening door de stikstofcrisis dan andere vervuilers. Dat moet anders. Want door de onzekerheid dreigen jonge boeren af te haken. We zetten ons optimaal in voor het belang van een vitale landbouw voor voedselvoorziening, economie en leefomgeving.

De gemeente Neder-Betuwe wil nuchter natuur- en stikstofbeleid. Wij streven naar een toekomstperspectief voor onze agrariërs, met ruimte voor bedrijfsontwikkeling en innovatie.

Zwerfafval en hondenpoep

Zwerfafval is een groeiend probleem, ook in onze gemeente. Het heeft grote gevolgen voor de natuur en de bodem. Tot nu toe was onze aandacht vooral gericht op het opruimen van zwerfafval en de ondersteuning van de vrijwilligers die dat doen.

Wij willen de komende jaren onze aandacht daarnaast richten op preventie en starten daarvoor een campagne via verschillende communicatiekanalen. Wij willen meer en ook ruimere prullenbakken plaatsen en ze vaker legen, want ook dat helpt zwerfafval tegengaan. Verder pakken we het hondenpoepprobleem aan, bijvoorbeeld door op strategische plekken langs hondenuitlaatroutes meer bakken te plaatsen en te handhaven bij niet-opruimen van hondenpoep.

Overigens is er wel het probleem dat afvalbakken vaak oneigenlijk worden gebruikt voor het afvoeren van huis- en bedrijfsafval; inwoners en ondernemers moeten dus meewerken en daarop spreken wij elkaar aan.

PROGRAMMA 4

Economie

Wij investeren de komende jaren opnieuw in een goed ondernemersklimaat om welvaart en werkgelegenheid in Neder-Betuwe te behouden en te bevorderen. Lokale ondernemers verdienen onze speciale aandacht want zij zijn belangrijk voor de leefbaarheid in onze dorpen. De leefbaarheid van de dorpskernen is overigens een centraal aandachtspunt.

Wij stimuleren activiteiten op het gebied van recreatie; dat verhoogt het welzijn van onze inwoners. We stimuleren activiteiten die recreanten van buiten de gemeente ook aanspreken. De agrarische sector steunen wij. Waar mogelijk ondersteunen wij innovatie.

Goed ondernemersklimaat

Voor de inwoners van Neder-Betuwe is werken waardevol. Daarmee vervullen zij een belangrijke rol in de samenleving, hebben zij een sociaal netwerk en voorzien in een eigen bestaan. Een goed ondernemersklimaat is een belangrijke basis voor werkgelegenheid. Ook lokale instellingen leveren daaraan een belangrijke bijdrage. Wij hebben de ambitie om het huidige niveau vast te houden en waar mogelijk te verbeteren. Een goed ondernemersklimaat vertaalt zich ook in inkomsten voor de gemeente.

Ruimte voor bedrijventerreinen

Wij willen lokale bedrijven ruimte bieden en voorrang geven bij uitbreidingsmogelijkheden op goede locaties, en met infrastructuur die daarop aansluit. Wij zetten ons actief in voor uitbreiding van bedrijventerreinen voor het lokaal midden- en kleinbedrijf (MKB).

Agrarische sector

Wij leveren een maximale bijdrage aan een robuuste toekomst van de agrarische sector in onze gemeente en in het bijzonder aan de laanboomteelt. Want onze laanboomtelers spelen in Europa een vooruitstrevende en leidende rol met als centrum Tree Centre Opheusden. Wij ondersteunen innovaties en werken het 'Programma Buitengebied' verder uit.

Recreatie en toerisme

Recreatie en toerisme zijn van belang voor onze gemeente en de omliggende regio. Ook voor de eigen inwoners is het belangrijk om in Neder-Betuwe eropuit te kunnen gaan. De (doorgaande) fiets- en wandelpaden en zeker de Klompenpaden, waarin de afgelopen jaren is geïnvesteerd in samenwerking met vrijwilligers en organisaties, dragen hieraan bij.

Wij richten ons op het aantrekken van meer recreanten en wil hiervoor het landschap en de samenhang in de omgeving optimaal en verantwoord benutten. Daarnaast zetten we in op het behouden en waar mogelijk versterken van de biodiversiteit.

We sluiten aan bij de onderwerpen zoals ze genoemd zijn in het Regionaal Economisch Ambitiedocument van Regio Rivierenland: agrotourisme, rivierbeleving en culturele *landmarks*. Het visiedocument Boven-Linge is leidend bij ontwikkelingen op en langs de Linge.

Er vindt een onderzoek plaats naar de haalbaarheid van een fietsverbinding over het Amsterdam-Rijnkanaal. Als de uitkomsten positief zijn, is het onze ambitie om deze fietsroute samen met de gemeente Tiel en andere betrokken partijen uit te voeren en die te verbinden met het project Gastvrije Waaldijk.

Bij werkzaamheden in bestaande wijken of bij de aanleg van nieuwe wijken willen wij in samenwerking met (natuur)organisaties de kansen benutten om wandelpaden aan te leggen.

Winkelconcentraties

De winkelconcentratieplannen worden de komende tijd voortvarend uitgevoerd. De gemeente neemt een actieve rol bij het verbeteren van het voorzieningenniveau in de dorpen want dat verhoogt de leefbaarheid.

Drinkwaterreserveringsgebieden

Goed drinkwater is van cruciaal belang voor ons welzijn en de volksgezondheid. Ook voor drinkwater geldt dat meer aandacht nodig is voor een zorgvuldig gebruik ervan. In onze gemeente en in de regio is dit een belangrijk onderwerp van gesprek. Onze gemeente heeft veel vruchtbare gronden, die in gebruik zijn voor diverse agrarische activiteiten. Beperking hiervan door gewenste uitbreiding van drinkwaterwinning is voor ons niet acceptabel.

Wij zijn voor een integrale afweging van belangen en kijken breder dan alleen vanuit waterkundige perspectief. Het gaat hierbij ook om het agrarisch belang, de kwaliteit van het oppervlaktewater, de uiterwaarden, de waterplassen. Eventuele alternatieven willen we zorgvuldig onderzocht hebben en dat doen we in goed overleg met de regio, het waterschap en de provincie.

PROGRAMMA 5

Wmo, jeugdzorg en Participatiewet

In Neder-Betuwe doet iedereen ertoe (zie ook programma 1). De inwoners in onze gemeente zijn zorgzaam en waar mogelijk helpen zij elkaar en zorgen zij voor elkaar. Wij gaan ervanuit dat inwoners zelf de regie voeren over hun leven en dat doen vanuit eigen kracht en met steun van de omgeving. Particulier en familiaal initiatief zijn een groot goed en is het cement van onze maatschappij. De gemeente ondersteunt deze vormen van informele zorg binnen het sociale domein en doet dat onder meer door letterlijk in gesprek te blijven met huisartsen en vertegenwoordigers in het onderwijs en binnen de kerken. Het gesprek gaat over 'zorgen dat', maar zeker ook over preventie. Voorkomen is immers beter dan genezen. De inzet van de gemeente is hier in toenemende mate op gericht.

Zelfredzaam zijn, dat lukt niet iedereen. De gemeente biedt dan zorg en ondersteuning vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de Jeugdwet en de Participatiewet. Zorgvragers hebben keuzevrijheid, zodat de hulp past bij hun levensovertuiging.

Zorg en preventie zijn ook geborgd via de uitvoeringsplannen van de nota sociaal domein 'Samen verder op de ingeslagen weg'. Ook hier is samenwerking belangrijk om een vangnet te zijn voor hen die het nodig hebben op gebieden als onderwijs, zorg, schuldhulpverlening en armoedebestrijding.

De gemeente ondersteunt het werk van organisaties in het maatschappelijk middenveld die actief zijn op het gebied van armoedebestrijding, begeleiding van statushouders, schuldhulpverlening en het tegengaan van eenzaamheid.

Preventie

Zoals hiervoor al is aangegeven: voorkomen is beter dan genezen. Daarom zal de aandacht zich in toenemende mate richten op preventie en dat op allerlei gebieden. Preventie om te voorkomen dat er problemen zijn om aan het werk te gaan, dat er gezondheidsklachten ontstaan of relatieproblemen. Deze preventie krijgt de vorm van leefstijlverbetering, bijvoorbeeld door ontmoediging van alcoholgebruik. In dit streven past uitdrukkelijk niet het toestaan van gelegaliseerde wietteelt. Met de betrokken organisaties en professionals werken we nauw samen.

Een gezonde jeugd geeft hoop op een gezonde toekomst. Wij zetten dus breed in op een gezonde leefstijl. Daarbij sluiten we aan bij de leefwereld van jongeren en dat doen we via scholen, kerken, werk, verenigingen en de thuisomgeving. We haken hiermee aan bij de uitvoeringsplannen Gezond en Vitaal, die voortkomen uit de nota sociaal domein 'Samen verder op de ingeslagen weg'.

Eén gezin - één plan

Wij zijn van mening dat wij gezinnen die te maken hebben met meerdere problemen het beste helpen door ondersteuning via één coördinator. Deze verbinder heeft nauw contact met de betrokken hulpverleners en zorgt voor één duidelijk looppad voor het gezin. Hierbij blijven de ouders in eerste instantie verantwoordelijk voor hun kinderen. Wij werken de plannen hiervoor uit.

De gemeente gaat onderzoeken hoe zij een actievere bijdrage kan leveren aan het behoud van het gezin als hoeksteen van onze samenleving. Door een helpende hand te bieden bij relatieproblemen. Door goed samen te werken met maatschappelijke partners, zoals scholen en kerken. Samen met professionals uit het veld ontwikkelen wij hiervoor een aanpak, allereerst gericht op het laagdrempelig en vrijwillig versterken van relaties van ouders. Het beleid houdt ook rekening met tijdige hulp als een scheiding onvermijdelijk is. Een mogelijke invulling hiervan is het opzetten van een relatie-aanspreekpunt en het aanbieden van een gezinscoach.

Jeugdzorg

De gemeente ontwikkelt beleid om samen met scholen en andere belanghebbenden te zoeken naar innovatieve oplossingen om de jeugdzorg effectiever en efficiënter uit te voeren. Denk hierbij aan:

- actieve ondersteuning bij de werving van pleegouders;
- een grotere rol voor cliëntondersteuners.

De gemeente stuurt erop dat de kosten voor jeugdhulp niet hoger zijn dan het beschikbare budget. Wij gaan ervan uit dat er komende jaren structureel extra budget voor jeugdhulp beschikbaar komt vanuit het Rijk.

Zorg voor ouderen, zorgen voor inwoners met een beperking

Ouderen en inwoners met een beperking hebben meer ondersteuning nodig om hun gevoel van welzijn te vergroten en zelf te zorgen voor hun gezondheid. Via cliëntondersteuning, welzijnswerk, Kernpunten en (sport)verenigingen reikt de gemeente deze inwoners graag een helpende hand bij het formuleren van hun zorgvraag.

Dementie

Wij willen het beleid voortzetten om een dementievriendelijke gemeente te zijn. Wij voldoen al langer aan de voorwaarden en vragen nu ook het certificaat hiervan aan. Want wij staan open voor een leefbare samenleving die zorgzaam is voor mensen met dementie.

Wij willen meer aandacht geven aan ouderen, bijvoorbeeld door een gesprek aan te bieden aan inwoners vanaf een bepaalde leeftijd over mogelijke (verborgen) problemen. We kunnen daarin de wens voor meer hulp of het tegengaan van eenzaamheid benoemen, zodat wij mogelijk kunnen sturen richting een oplossing.

Tegengaan van eenzaamheid

Eenzaamheid komt voor bij mensen van alle leeftijden. Wij zetten ons in om eenzaamheid waar mogelijk te voorkómen en te verminderen door dit onderwerp bespreekbaar te maken en het taboe dat er op rust te doorbreken en er mogelijk wat aan te doen. Dit doen we door de samenwerking tussen inwoners en organisaties mogelijk te maken en te verstevigen. Deze inzet is breed en met specifieke aandacht voor bepaalde groepen zoals ouderen, jongeren, alleenstaanden, laaggeletterden en mensen met een beperking.

Mantelzorg

De gemeente ondersteunt en waardeert mantelzorgers voor hun inzet. Wij zetten het beleid voort om mantelzorgers persoonlijk te kunnen benaderen. Doel is om hindernissen waar zij in hun zorgtaak tegenaanlopen zoveel als mogelijk weg te nemen. Wij zoeken naar mogelijkheden om actief onze blijk van waardering te laten zien voor hun inzet.

Participatie

Wij streven ernaar dat er voor iedereen een plek is op de arbeidsmarkt. Belangrijke begrippen daarbij zijn 'gelijke kansen' en 'kijken naar wat kan'. Wij ondersteunen daar waar dat nodig is. Voor inwoners met een arbeidsbeperking zorgen we voor passende ondersteuning bij het vinden en behouden van garantiebannen en beschut werk zodat zij volwaardig kunnen deelnemen aan het arbeidsproces. Dit vraagt een goede afstemming tussen voortgezet (speciaal) onderwijs, lokale werkgevers en organisaties die helpen bij re-integratie.

De rode draad is dat al onze inwoners binnen de eigen mogelijkheden zich kunnen ontwikkelen en kunnen deelnemen op de arbeidsmarkt. Alleenstaanden met jonge kinderen of mensen met een zieke partner kunnen tijdelijk worden vrijgesteld van de sollicitatieplicht.

Terugdringen armoede en verbeteren schuldhulpverlening

Wij vinden het belangrijk signalen over onvoldoende inkomen en armoede van inwoners zo vroeg mogelijk op te vangen. Deze inwoners kunnen we ondersteunen met onze wettelijke en niet-wettelijke regelingen. Hierbij is de Wet Vroegsignalering van groot nut. De gemeente continueert het minimabeleid en het beleid voor bijzondere bijstand. Het Kindpakket, waarvan kinderen van ouders die in armoede leven gebruik kunnen maken, wordt herijkt. We hebben ook specifiek aandacht voor het duurzaam terugdringen van energiearmoede.

Het actieve armoedebeleid blijft gericht op het zorgen dat inwoners zelfredzaam zijn. Dit doen we graag samen met onze partners in het maatschappelijk middenveld.

Voor schuldhulpverlening zetten wij in op het vroegtijdig signaleren bij inwoners van problematische schulden en het bieden van ondersteuning door onder anderen coaches en schuldhulpmaatjes. Hierdoor krijgen inwoners mogelijk weer grip op hun inkomsten en uitgaven en daarmee regie over hun eigen leven. Het doel is inwoners zelfredzaam te maken zodat zij niet te maken krijgen met schuldhulpverlening en bewindvoering. De eerdergenoemde Wet Vroegsignalering biedt de mogelijkheid om in een vroeg stadium inwoners met schulden in beeld te krijgen.

PROGRAMMA 6

Onderwijs, sport, welzijn en cultuur

Wij hechten groot belang aan goede onderwijshuisvesting die de kwaliteit van het onderwijs ten goede komt. De uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan Scholen heeft voor ons topprioriteit. Wij stimuleren een goede aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt - door het belang van stageplaatsen te onderstrepen - en brengen actief de betrokken partijen bij elkaar. Kansgelijkheid op de arbeidsmarkt is belangrijk voor onze inwoners. Wij blijven ons inzetten om laaggeletterdheid tegen te gaan. Wij zetten ons samen met onze partners in voor een goed inburgeringsbeleid.

Wij willen actief bijdragen aan een gezonde leefstijl voor de inwoners van Neder-Betuwe. Sporten en bewegen dragen hieraan in belangrijke mate bij. Betrokken verenigingen kunnen op onze steun rekenen. Wij zijn bereid hiervoor subsidies te verlenen, op voorwaarde dat de activiteiten een aantoonbaar positief effect hebben op het welbevinden van onze inwoners.

Wij blijven investeren in verenigingen en maatschappelijke organisaties in de gemeente want zij bevorderen het maatschappelijk welzijn en de sociale omgang tussen inwoners. Bovendien dragen zij bij aan een verantwoorde en gezonde vrijetijdsbesteding. Wij realiseren ons dat vrijwilligers de drijvende kracht zijn achter onze verenigingen, stichtingen, instellingen en besturen. Wij waarderen hun inzet en zelfredzaamheid. Wij ondersteunen waar dat past bij onze rol als gemeentelijke overheid.

Huisvesting van scholen

De nieuwbouw van Pantarijn in Kesteren, De Hien en De Bellefleur in Dodewaard, VCOG in Kesteren en Dodewaard en de uitbreiding van De Wegwijzer in Kesteren worden in deze coalitieperiode afgerond of gestart. Het waarborgen van voldoende faciliteiten voor de huisvesting van ons onderwijs is belangrijk. Bij voorkeur zo dicht mogelijk bij onze kinderen. Waar mogelijk maken we gebruik van gezamenlijke voorzieningen. De aandacht richt zich op concentratie van voorzieningen in Kesteren. Dit om de groei van het aantal inwoners in onze gemeente op te vangen en de kansgelijkheid te bevorderen.

Aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt

De gemeente stimuleert en ondersteunt een goede aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt. Dit doen we door de samenwerking te bevorderen tussen ondernemingen en onderwijsinstellingen en door leerlingen actief kennis te laten maken met het regionale bedrijfsleven.

Binnen onze gemeente is een beperkt aanbod voor mbo-onderwijs en geen aanbod voor hbo- en/of universitair onderwijs. De gemeente stimuleert actief het regionale mbo-, hbo- en universitair onderwijs zodat het mogelijk is samenwerkingen aan te gaan met de scholen voor voortgezet onderwijs in onze gemeente. Het lokale bedrijfsleven en lokale instellingen stimuleren wij om stageplaatsen aan studenten uit onze gemeente aan te bieden of hiervoor samenwerkingsovereenkomsten aan te gaan met het middelbaar, hoger of universitair onderwijs. De gemeente organiseert samen met bedrijven leer-werkplekken, waar inwoners werkervaring kunnen opdoen.

Laaggeletterdheid

Onderzoek in 2021 van de Rekenkamercommissie Neder-Betuwe heeft opnieuw onder de aandacht gebracht dat het aantal laaggeletterden in onze gemeente hoger is dan gemiddeld in Nederland. In haar rapport heeft ze een aantal aanbevelingen gedaan aan raad en college om laaggeletterdheid bespreekbaar te maken en terug te dringen. Samen met de bibliotheek, het welzijnswerk, onderwijs, kerken, werkgevers en de Adviesraad Sociaal Domein maken wij het onderwerp bespreekbaar om de drempel te verlagen naar ondersteuning in het geletterd worden.

Leefbaarheid

Sport- en verenigingsaccommodaties bieden plek aan een breed scala aan activiteiten op het gebied van sport, cultuur en welzijn. Centraal staat hierbij de leefbaarheid van de kernen. Wij bouwen voort op het ingezette accommodatiebeleid. Samen met belanghebbenden geven we vorm aan een plaats voor ontmoeting in elke dorpskern. De betreffende accommodatie moet aansluiten bij de behoefte van inwoners, maatschappelijke partners en andere gebruikers. De bereikbaarheid van en de parkeervoorzieningen bij deze accommodaties hebben onze aandacht. De exploitatie van de accommodaties moet gezond zijn.

Het beleid voor sportaccommodaties wordt herijkt. Hierbij zal de toekomstige behoefte mede worden gerelateerd aan de groei van onze gemeente. Het doel is om te komen tot een 'integraal plan sportvoorzieningen' voor de lange termijn voor de gehele gemeente. Hierbij is draagvlak bij en participatie van verenigingen onontbeerlijk.

Sporten en bewegen

Het stimuleren van sporten en bewegen sluit aan bij onze ambities om een gezonde leefstijl te bevorderen. Sporten en bewegen voorkomt ook bepaalde gezondheidsklachten. Het heeft daarmee een belangrijke preventieve werking en voorkomt zorgvragen. Bewegen kan in groepsverband, maar we bevorderen ook de mogelijkheden om individueel te kunnen bewegen in de buitenruimte. We stimuleren een gezonde vrijetijdsbesteding in een prettige omgeving. Daarom bevorderen wij dat de openbare ruimte uitnodigt tot bewegen. Ons buitengebied biedt hiervoor goede mogelijkheden.

Wij willen onder andere de volgende zaken uitvoeren:

- een beweegprogramma voor iedere kern
- een beweegpark in één of in meer kernen
- dorpsommetjes
- mountainbikepaden in de uiterwaarde

De aandacht van de gemeente richt zich niet op het binnenhalen van (inter)nationale sportevenementen.

Toekomstbestendige verenigingen en stichtingen

Verenigingen en stichtingen (met of zonder eigen accommodatie) leveren een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid binnen (de kernen van) Neder-Betuwe. Dit vraagt van de besturen van deze lokale verenigingen om steeds meer kennis en inzet op het gebied van beheer en onderhoud, verduurzaming en subsidie-regelingen. De besturen bestaan veelal uit betrokken vrijwilligers met een passie voor de activiteit waar de vereniging of stichting zich op richt. Nadat we de behoefte hebben geïnventariseerd, stellen we beleid op om verenigingen en stichtingen te helpen bij de keuzes die nodig zijn om in de toekomst te blijven meedoen. We willen hen ondersteunen in het op peil houden van de organisatiekracht. Het zal de betrokken stichtingen en verenigingen toekomstbestendig en gezond houden.

Speelruimtebeleid

Op steeds meer plekken en goed verdeeld over de gemeente willen we speelterreinen en speel- en beweegtoestellen gerealiseerd zien. Bij nieuwbouwplannen houden we rekening met voldoende aaneengesloten speelruimte. Bij de invulling hiervan betrekken we graag kinderen en jongeren. Deze speelruimten kunnen gelijk ook een bijdrage leveren aan een betere klimaatadaptatie van de publieke ruimte.

Jongerenwerk

- Jongerenwerkers hebben een verbindende en preventieve rol in het contact tussen jongeren, overige inwoners en gemeente. Jongeren hebben binnen onze gemeente ruimte nodig: zij moeten elkaar kunnen ontmoeten en mogelijkheden krijgen om te bewegen door sport en spel. Denk hierbij aan voetbalkooien en speeltuinen.
- Voorts denken wij aan het opzetten en uitvoeren van verantwoord jeugdwerk, met oog voor de achtergrond van de jongeren, met nadrukkelijke stimulering en evaluatie, en dat alles in nauwe samenwerking met de betrokken verenigingen, kerken, maatschappelijke organisaties en scholen.

Integratie en inburgering

De gemeente investeert in een goed inburgeringsprogramma voor statushouders. We streven naar een goede integratie, waarbij aandacht is voor huisvesting, taalbeheersing, scholing, werk en ontmoetingen met de lokale samenleving.

Echte integratie gaat om meer dan het spreken van de taal of het vinden van werk. Het gaat ook over opvoeding in het eigen gezin, omgaan met de burens en rekening houden met de normen, waarden en tradities van onze Westerse samenleving.

De gemeente heeft een wettelijke taak in het huisvesten van statushouders. Meerdere statushouders huisvesten in een eengezinswoning heeft onze voorkeur; zij krijgen geen voorrang bij de toewijzing van een sociale huurwoning. Wij streven ernaar dat deze woonruimten in de hele gemeente verspreid liggen en anderen op de wachtlijst de aanspraak op een huurwoning behouden.

Subsidies

Waar nodig kunnen wij subsidie aan verenigingen en maatschappelijke organisaties beschikbaar stellen, onder voorwaarde dat er sprake is van een aantoonbaar positieve bijdrage aan de samenleving, een zogenaamd maatschappelijk rendement. Dit vraagt heldere afspraken bij de toekenning van een subsidie over de te bereiken doelen, alsmede goede monitoring en verantwoording over de uitkomsten van de gemaakte afspraken.

Activiteitensubsidies worden dan ook niet automatisch ieder jaar verstrekt. Dit, om scherp zicht te houden op het gewenste maatschappelijk rendement en met het oog op een verantwoorde besteding van ons gemeenschapsgeld.

Meerjarige overeenkomsten met maatschappelijke organisaties

Met onze maatschappelijke partners hebben we meerjarige overeenkomsten. Met hen maken we afspraken over doelen, effectiviteit en monitoring van werkzaamheden volgens de methode van het Kwaliteitskompas. In de komende coalitieperiode onderzoeken we de doelmatigheid van ingezette subsidies bij grote partijen.

Cultureel erfgoed

Onze gemeente herbergt veel cultureel en historisch erfgoed. We stimuleren de zichtbaarheid van ons cultureel erfgoed. Dat doen we bij voorkeur in samenwerking met regionale en provinciale initiatieven, het bedrijfsleven en/of een organisatie als de Historische Kring Kesteren en Omstreken. Wij denken hierbij aan onze rivieren en dijken, de Betuwelinie, bunkers, kazematten en andere overgebleven elementen die onze geschiedenis vormen. We willen verhaallijnen uit het ambitiesdocument *'Inspirerend Rivierenland'* en *'Een schatkist met toekomstwaarde – Het erfgoed van de gemeente Neder-Betuwe'* zichtbaar maken voor de eigen inwoners en toeristen.

De geschiedenis verbindt, maar kan ook tot discussie leiden. Als dit objecten of straatnamen in de gemeente aangaat, geven wij de voorkeur aan het toevoegen van de historische context, het verhaal, boven het verwijderen ervan.

Natuur- en cultuureducatie

We vinden het belangrijk dat kinderen op vroege leeftijd leren over natuur en cultuur. Dit helpt hen bij het ontwikkelen van een eigen identiteit. Scholen krijgen ondersteuning bij natuur- en cultuureducatie en behouden de mogelijkheid om daar zelf een invulling aan te geven.

FINANCIËN

Algemene dekkingsmiddelen, overhead en onvoorzien

Wij kiezen voor een structureel sluitende begroting. Deze keuze is afhankelijk van de bereidheid van het Rijk om de structurele financiële middelen van gemeenten te verhogen tot een omvang die past bij de taken van de gemeenten. Een ander belangrijk uitgangspunt is dat structurele uitgaven structurele financiering hebben. Eenmalige uitgaven financieren we eventueel uit incidentele middelen. Waar mogelijk realiseren wij onze ambities voor deze bestuursperiode op projectbasis met de beschikbare financiering voor de genoemde periode.

Belastingdruk

Wij blijven streven naar een belastingdruk van maximaal 100% voor inwoners en ondernemers. Dat betekent dat we ernaar streven dat de gemeentelijke woonlasten voor inwoners (onroerendezaakbelasting, afvalstoffenheffing en rioolheffing bij elkaar opgeteld) niet hoger zijn dan gemiddeld in Nederland. Gelijktijdig hebben we ambities, zoals in dit coalitieakkoord is te lezen. Het realiseren van de doelen in dit akkoord vinden wij van grote waarde voor onze gemeenschap.

We gaan voor een goede balans tussen ambities en een structureel gedekte begroting. We willen ook kijken naar andere vormen van heffingen, met als voorbeeld het betalen naar rato van gebruik of de last die je veroorzaakt. De vervuiler betaalt zou een uitgangspunt kunnen zijn bij de rioolheffing of de afvalstoffenheffing. We doen hiernaar onderzoek en kunnen hierbij leren van andere gemeenten. De eventuele veranderingen zouden hun beslag moeten krijgen bij de herziening van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) in 2023. Ook streven we naar een optimale inzet van incidentele gelden

Weerstandsvermogen

We gaan voor een financieel gezonde gemeente. Dit vraagt van ons dat we de weerstandsratio op peil houden, dat wil zeggen minimaal 1.0. Deze hoogte kunnen we onszelf permitteren omdat het risicoprofiel van onze gemeente en de gemeentelijke financiering relatief laag is.

Precariogelden

Onder de naam precariobelasting of precariorechten konden Nederlandse gemeenten belasting heffen op kabels en leidingen in de gemeentegrond.

Wij willen voortvarend aan de slag met het voornemen – dat er al langer ligt – om de opbrengsten van de heffing ten goede te laten komen aan de samenleving. We gaan concreet voor de volgende bestedingsdoelen.

- We reserveren een substantieel deel van de precariomiddelen – minimaal drie miljoen euro – voor maatregelen om de energielasten van inwoners te verlagen. Daarbij denken we aan maatregelen die inwoners praktisch helpen bij het verduurzamen van hun (huur)woning: isolatie, warmtepompen, zonnepanelen, enzovoort.
- Met het resterende deel van de precariogelden vormen we onder andere een groei- en/of leefbaarheidsfonds, zoals de raad beoogd heeft in de motie die in december 2021 is aangenomen.
- Het onderzoek hoe we de gelden via de heffingen teruggeven aan de inwoners ronden we af conform de aangenomen motie.

We vragen het college om bij de begroting 2023-2026 – op basis van het onderzoek dat naar aanleiding van de aangenomen motie is gestart – te komen met een concreet voorstel en een doorrekening daarvan.

Logische en goed uit te leggen legesstructuur

De gehanteerde tarieven voor leges moeten kostendekkend zijn, maar ze moeten ook uitgelegd en verantwoord kunnen worden. De komende periode trekken we het tarief voor een interne of externe trouwambtenaar gelijk.

Slotwoord

Ervaring leert dat ook de komende vier jaar zich omstandigheden zullen voordoen die bij het schrijven van dit coalitieakkoord nog niet waren te voorzien. Wij hebben het vertrouwen in elkaar dat we als coalitiepartners – samen met de andere fracties in de raad – in staat zullen zijn om constructief te werken aan passende oplossingen voor de uitdagingen die ons nog te wachten staan.

Colofon

Het coalitieakkoord voor de gemeente Neder-Betuwe is tot stand gekomen na onderhandelingen met vertegenwoordigers van SGP, CDA en VVD.

29 april 2022

